

אוצרות סבר נפתלי

פנינים נפלאים וגנוזות יקרות, מלוקטים מתוך ספרי
הכהן הגדול הגה"צ רבי נפתלי יעקב הכהן זצללה"ה
בעמח"ס "אוצר הגדולים - אלופי יעקב"
דומ"ץ קירליבאבא ומיהאפאלוא ולאחר מכן בעיר חיפה

לך לך (יב, א).

הנה מבואר בסדר עולם (פרק א והובא נמי בתוס' שבת י: ד"ה ושל) דאברהם אבינו יצא ב' פעמים, יציאה ראשונה כשהיה בן שבעים שנה ואז היה ברית בין הבתרים, ואח"כ חזר לחרן ושהה שם חמש שנים והיה בן ע"ה בצאתו מחרן בשנית, ואז נאמר לו לך לך וכו' עיי"ש.

ויש לבאר בזה, דהנה בפרשת נח פירש"י (יא, לב) שלפיכך הקדים הכתוב מיתת תרח ליציאתו של אברהם, שלא יאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו, שהניחו זקן והלך לו, לפיכך קראו הכתוב לתרח מת, שהרשעים אף בחייהם קרויים מתים (והוא מהמדרש ב"ר לט, ז). ויש להקשות שהרי נפסק בשו"ע (יו"ד ר"מ סעי' יח) שבאביו רשע הוא פטור מכיבוד אב, וא"כ למאי ניוחס.

אשר ע"כ נראה שבפעם ראשונה היה כן כאמת שעזב את אביו כדין הפטור ממצוות כיבוד באביו רשע, ולא עוד אלא שהיה מצוה בזה כיון שהיה אביו כומר לעבודה זרה, והיה בוודאי מסית ומפתה, ואז איכא מצווה של לא תחמול ולא תכסה עליו ולא תשמע אליו וכו', ומבואר בדיני המצווה שלכל אין הבן נעשה שליח להכות אביו חוץ מן המסית וכו'. אך אחר שהיה בכרית בין הבתרים שנתבשר (בראשית טו, טו) ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, ופירשו במדרש (ב"ר ל, ד) נתבשר שיעשה תרח תשובה, לכן חזר לחרן להחזיר בתשובה את תרח אביו, וכיון שלא הועיל עדיין בחמשה שנים, שוב נצטווה במאמר ה' לך לך.

ואברם בן חמש ושבעים שנה בצאתו מחרן (יב, ד).

בסדר עולם (פרק א) הנ"ל, שאברהם יצא ב' פעמים ללכת מחרן לארץ ישראל, לפי הכלל שייסד לנו הרמב"ן ע"ה (להלן פסוק ו) דכל מעשה אבות סימן לבנים, יש להתבונן מאי נפקא לן מזה.

גנוזות

ובן שמונת ימים ימול (יז, יב).

**דברים ערבים ומתוקים שכתב רבינו בכתב יד קדשו
בשייכות ענין המילה לשבת קודש**

במדרש (ויק"ר כו, י) איתא הטעם שצריך להמתין שמונה ימים, דרך משל עד שיראה פני המטרונה תחילה, שצריך שיראה הרך הנולד פני השבת תחילה. ונראה לבאר עפ"י מה דאיתא (בספר קול יהודה על הגדה של פסח) בשם הקדוש אדמו"ר רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שאמר לפרש הפסוק (ויקרא יט, ב-ג) קדושים תהיו כי קדוש אני ה' איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו וגו', בהקדם מאמר הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע, דהקב"ה אומר ליהודי 'קדושים תהיו' כי בודאי אפשר לכל אחד ואחד מישראל שיהיה קדוש מצד חלק ה' שבקברו וזהו 'כי קדוש אני', אך 'איש אמו ואביו תראו' כי ג' שותפים באדם, וא"כ מחלק הגשמי שע"י האב ואם יש להתירא שלא יהיה מניעה מצד הכנתם שלא היה כדבעי, עכ"ד. והוסיף הרה"ק ר' יהושע הנ"ל מה שמסיים הפסוק ואת שבתותי תשמרו, כי השבת מורה על ייחוד השי"ת, וא"כ כשהאדם מקבל על עצמו ייחוד השי"ת בכל איבריו וגידיו וכל הכוחות והחושים יהיו משועבדים לצורך גבוה אז יכול לתקן אפילו מה שהחסירו אביו ואמו בהכנתם. וזהו המשך הפסוק 'איש אמו ואביו תראו' היינו מחלק האב ואם, אבל נתנה התורה עצה וסגולה 'את שבתותי תשמרו' דשבת הוא התיקון לחלקם, עכ"ד.

והנה לפי זה יש להוסיף, דהנה כשנולד בן לאב ואם, חפץ האב מיד לקדש חלק אביו ואמו שבו, וזה ע"י מצות מילה. וכדי שיוכל בנקל לתקנו לכן בא עזר לו במצות השבת תחילה שהוא עזר וסיוע לתיקון חלקי אבותיו בבנו הנולד, וכמבואר.

ולפי"ז יש לומר טעם הסמיכות במצות כבוד אב ואם שבעשרת הדברות אחר מצות שבת, שאם יטעון הטוען הא מה לי לכבד את אבותי הרי נח לי שלא נבראתי, ומצד שהם שותפים בבריאתי הלא יש בי הרבה חסרונות וא"כ למה לי לכבדם, הנה התשובה ע"ז כי שמירת שבת מועיל לתקן הכל, ומעתה שפיר יש לך לקיים מצוות כיבוד אב ואם וכמבואר.

ובזה יש לומר טעם לשבח לבאר מנהג האריז"ל שנהג לנשק ידי אמו בליל שבת, וכמבואר בספרי תלמידיו. שעפ"י האמור אתי שפיר טובא כמובן, לפי שע"י שמירת שבת מתקן חלק אביו ואימו ומעתה סרה תלונותו עליהם, ושפיר חייב בכבודם. וכן מבואר שפיר מה שנדרש בגמ' (שבת קלב.) עה"פ (ויקרא יב, ג) ובוים השמיני ימול וגו' ביום אפילו בשבת, דע"י מצוות מילה שהיא אחר ראיית פני המטרונתא, ובפרט אם המילה היא בשבת או בודאי יש תיקון לכל הפגמים וכמובן. זכר לדבר נראה לומר ע"ד רמז ד' ברית המילה' עולה בגמטריא 'שבת'.

ויש ליתן טעם לשבחה, מדוע אחר הליכה ראשונה חזר אברהם מארץ ישראל לחרן, לפי שלא היה לרצון השי"ת ההליכה ראשונה. כיון שידוע שכח הפועל בנפעל, והליכה ראשונה מבואר בקרא להדיא שהיה בגלל אביו כדכתיב (שם יא. לא) ויקח תרח את אברם בנו וגו' ללכת ארצה כנען, ותרח היה אז עובד עבודה זרה, א"כ לא היה בו סימן של מצוה כלל, ואדרבא אולי היה בו איזה שייכות לעבודה זרה של תרח, לכן לא היה בו סימן ברכה. ולכן סיבב מסוכב כל הסיבות ב"ה סיבות שחזר אברהם לחרן, ואז נצטוו מן השמים לך והיתה אז הליכתו לשם מצוה, וזהו שמספר הכתוב (שם יב. ד) וילך אברהם כאשר דבר אליו ה' וגו', פי' דהנסיעה השנייה היתה במצוות ה' אליו, ומזה בוודאי נצמח טובה וברכה כמבואר.

ובזה מצאנו נחת מה שראינו שכהיום מעת שנוסדה כת הציונים ונוסדה גם מדינת ישראל, שמתרבים החפשיים והרבה שהתנהגו ביהדות, כשבאים לארץ ישראל פורקים עול כידוע, והיינו כיון שכח הפועל בנפעל וראשי הכת הציונים והממשלה החדשה כולם חפשיים וכופרים, לכן נפעל כח זה ג"כ בהרבה עולים רח"ל, שלא היה כן בעליית עזרא ונחמיה, לפי שהמנהיגים וראשי העם היו אז צדיקים, ואז אדרבא הטיבו ישראל דרכיהם. והשי"ת ירחם וכו'.

ויאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת (יב, ז).

נראה טעמא דמילתא בזה שנקראת ארץ ישראל בשם 'נחלה', על אף שלא

היה זה נחלה וירושה לאברהם מתרח אביו, ונחלה עפ"י רוב פירושו ירושה וכאן ממי ירשה, וכן למה נקראת הארץ בשם ארץ נחלה.

אכן י"ל דהנה איתא במשנה (אבות פ"ה מ"ב) עשרה דורות מאדם ועד נח וכו', עד שהביא את מי המבול, ועשרה דורות מנח עד אברהם עד שבא אאע"ה וקיבל שכר כולם וכו' ע"כ. ואינו מפורש מהו השכר, וכן בכתוב שאומר (שם טו. א) שכרך הרבה מאוד, ג"כ אינו מפורש מהו השכר. מיהו מפורש שם לתת את הארץ הזאת לרשתה, וא"כ מבואר דהיינו מתנת הארץ שיורישנה לבניו אחריו.

והנה כתוב (דברים לב. ח) בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים למספר בני ישראל וגו', יעקב חבל נחלתו וגו', דהיינו דכבר דור המבול מפורש בכתוב שנשארה כל הארץ ירושה לכביכול אדון העולם לפי שנמחה כל היקום, והוא ית"ש הנחיל הגוים בני נח בירושת אנשי דור המבול, בהפרידו בני אדם בדור הפלגה, והחזיק לעצמו את ארץ ישראל שניתן לאברהם אהובו, והושיב שם עבדים שישבו בה, והוא כנען שנגזר עליו שיהיה עבד לבני שם, וכמבואר. וכן בארץ סיחון ועוג כתיב (תהלים קלו. כא) ונתן ארצם לנחלה היינו בתורת ירושה, והכא נמי כן, ומשום כך נקרא כל הארץ 'נחלה'.

ובדברינו בפרשת תרומה נתבאר, שמכיון דישאל נקראים בכור, א"כ מגיע להם פי שנים דהיינו קדושת המקדש שהוא ציור כל העולם, ומשום הכי נקרא ג"כ בית המקדש 'נחלה' וכמו שנאמר (דברים יב. ט) אל המנוחה ואל הנחלה, ובהקדמה זו מבוארים כמה מאמרים כמובן.

עובדות קודש והליכות חיים

'אל הארץ אשר אראך'

כמיהתו הגדולה של רבינו לעלות לחונן את עפר ארץ ישראל, יחד עם רצונו שלא לשהות עוד על אדמת אירופה הספוגה בדם אחינו בית ישראל, הביאה אותו להצטרף לספינת פליטים ישנה ודחוסה בהמון ניצולים, שמגמת פניה העיר חיפה.

קשה היתה הנסיעה, זאת מלבד הניסיון הנוסף שהמתין להם בסוף דרכם, כאשר חיילי השלטון הבריטי ששלט אז בארץ ישראל, ניסו למנוע את כניסת העולים, וכבר ממרחק ארבו לאוניות בדרך, ולא נתנו ליהודים הנרדפים להציב רגלם על אדמת הקודש ארץ אבותיהם. אך בחסדי ה' ביום ח' ניסן שנת תש"ח הגיע בערגה וכיסופין לחוף מבטחים יחד עם זוגתו הרבנית ע"ה ובנו הצעיר ר' לייבוש ז"ל אל ארץ הקודש שלגאולתה היה שופך דמעות כמים.

שם קיבל את פניו בנו הגדול הר"ר עקיבא ז"ל, שעלה לארה"ק שנים ספורות קודם השואה והשתקע בחיפה. רבינו קבע את מקום מגוריו לא הרחק ממנו, והוא דאג לו לכל מחסורו.

למרות מצב המלחמה והכלכלה הקשה, מהם סבלו תושבי הישוב בארץ ישראל, לא היה לשמחתו של רבינו קץ, על שזכה לחונן את עפרה של ארץ ישראל. והוא הרבה להעתיך בתפילה לבורא כל עולמים שיפרוס על עמו סוכת רחמים וחיים ושלוה.

לכל ענין, ניתן לפנות למכון, במייל: sn4134414@gmail.com

כמו"כ ניתן להשיג את כל ספרי רבינו זצ"ל/ לקבל את הגיליון במייל מידי שבוע בשבוע, בפניה למייל הנ"ל

מעמקא דליבא נשגרי ברכת מולא טבא
להרה"ח ר' ישכר בעריש האפמאן הי"ו
לרגל שמחת נישואי בנו בשעטמ"צ
יהי רצון שיעלה היוזוג יפה ויזכו לרוב נחת ושובע שמחות.
המברכים
מכון 'סבר נפתלי'

יו"ל ע"י מכון סבר נפתלי
רח' העליה השניה 10, בני ברק
טל: 050-4134414, 050-4174597